

Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) Hakkında Kısa Kısa...

- VİOP'da "Endeks", "Döviz", "Pay" ve "Emtia" vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri işlem görmektedir.

Vade Ayları	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara
İMKB 30		X		X		X		X		X		X
USDTRY	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Pay	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ALTIN (TL/gram)		X		X		X		X		X		X
ALTIN Ons		X		X		X		X		X		X

- **Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında (VİOP) teminatsız işlem yapmak mümkün değildir.** VİOP'ta işlem gören herhangi bir sözleşmeyi almak (uzun pozisyon almak) veya satmak (kısa pozisyon almak) istiyorsanız, bu işlem için gerekli olan teminatınızın (başlangıç teminatı) işlem yapmadan önce Takasbank'taki hesabınızda hazır olması gerekmektedir.
- **Alım veya satım emrinizi VİOP'a iletmeden önce sistem tarafından teminat kontrolü yapılmaktadır.** Emir için yeterli teminat yok ise emir VİOP'a iletilmez.
- **Vadeli işlemler ve opsiyon sözleşmelerinde takas, T+1 gününde gerçekleşmektedir. T+1 gününde teminat tamamlama (margin call) yükümlülüğü yerine getirilir. T gününe ait teminat tamamlama yükümlülüğü, T+1'de en geç saat 15:00'a kadar nakdi olarak veya teminat tamamlama yükümlülüğünü karşılayabilecek miktarda pozisyon kapatılarak yerine getirilebilir. Teminat tamamlama yükümlülüğünün takas süresi içinde yerine getirilmediği durumda müşteri temerrüde düşer ve teminat tamamlama yükümlülüğü re'sen pozisyon kapatılarak yerine getirilir.**
- **Bir vadeli işlem ya da opsiyon sözleşmesini aldığınızda veya sattığınızda (Uzun veya Kısa pozisyon aldığınızda) açılmış olan pozisyonunuzu kapatmak için vade sonuna kadar beklemek zorunda değilsiniz.** Alım yönünde pozisyon açtıysanız, aynı vadeli işlem ya da opsiyon sözleşmesini vade tarihine kadar istediğiniz zaman satım yaparak pozisyonunuzu kapatabilirsiniz. Satım yönünde pozisyon açtıysanız, aynı vadeli sözleşmeyi vade tarihine kadar istediğiniz zaman alım yaparak pozisyonunuzu kapatabilirsiniz. Vade sonuna kadar kapatılmamış olan pozisyonlar, vade sonunda ters işlem ile VİOP tarafından otomatik olarak kapatılmaktadır. Vade sonunda otomatik olarak kapatılan sözleşmelerden de işlem komisyonu alınmaktadır.
- **VİOP'da tek seans uygulaması olup, seans 09:30 –18:15 arasındadır. Emirler için seans ayrımı olmayıp girilen emir günlük olarak VİOP işlem sistemine girilmektedir.**
- **VİOP'ta genel olarak nakdi uzlaşma yöntemi uygulanmaktadır.** Eğer vade sonunda ilgili sözleşmede açık pozisyon var ise tüm açık pozisyonlar ters işlemle vade sonunda otomatik olarak kapatılarak kar/zararlar müşteri hesaplarına yansıtılmaktadır. Böylelikle, fiziki teslimat olmaksızın kar veya zararlar hesaplara yansıtılarak teminatlar serbest bırakılır.
- **VİOP'da fiziki teslimat, sadece pay vadeli ve opsiyon sözleşmelerinde geçerlidir.** Fiziki teslimatlı pay vadeli ve opsiyon sözleşmelerinde vade sonunda Long yönde açık pozisyonunuz var ise hesabınıza sahip olduğunuz pozisyon büyüklüğünüz kadar pay geçip, hesabınızdan TL çıkışı olur. Eğer Short pozisyonda iseniz vade sonunda pozisyon büyüklüğünüz kadar pay hesabınızdan çıkıp karşılığı TL hesabınıza geçer.
- **Dolar Ons Altın sözleşmesinde ise; yatırımcılar dünyada en çok takip edilen fiyatı olan Dolar/Ons değeri üzerine yatırım yapma imkanına sahip olabilmektedir.** Sözleşmede dayanak varlık, 995 saflıkta altın olup, sözleşme büyüklüğü de 1 ons altına eşdeğerdir.

Örnek: Dolar/Ons altın sözleşmesinde 1200 USD'den 10 adet uzun pozisyon aldığınızı varsayalım.

Uzlaşma Fiyatı: 1250 USD

USDTRY Kapanış Kuru: 3,7500 TL ise

Yatırımcı gün sonunda pozisyondan $(1250 - 1200) * 1 * 10 = 500$ USD kar elde eder.

Günlük karın TL cinsinden değeri ise 1.875 TL'dir. $((500 \text{ USD} * 3.7500) = 1.875 \text{ TL})$

- **Teminatınızın tümünün nakit yatırılması zorunlu değildir.** Teminatın bir kısmını, aşağıdaki tabloda belirtilen nakit ve nakit dışı teminat oranları ve değerlendirme katsayıları dahilinde nakit dışı olarak da yatırabilirsiniz. İşlem için gerekli teminat kompozisyonu, nakit (minimum %50) ve nakit dışı (maksimum %50- Döviz, DİBS, Hisse Senedi, Yatırım Fonu Katılma Belgeleri) şeklinde olmalıdır.

Teminat Türleri	Min.Oran	Maks. Oran	Değerleme Katsayısı
Nakit (TL)	%30	%100	1.00
Döviz (USD, EUR)	%0	%70	0.94
DİBS	%0	%70	0.91
Yatırım Fonu (Diğer)	%0	%70	0.88
Yatırım Fonu (Hisse)	%0	%70	0.82
Hisse Senedi (İMKB30)	%0	%35	0.76

- **Takasbank'a yatırılan teminatlar Takasbank tarafından belirlenmiş olan değerlendirme katsayılarıyla değerlemeye tabi tutulmaktadır.** Örneğin; 100 TL değerinde dövizli teminata vermek istediğinizde bunun %94'si Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilmektedir.
- **Takasbank'a yatırılan nakit teminatlar, Takasbank tarafından nemalandırılmaktadır. Nakit dışı teminatlar ise nemalanmaz.**
- **Teminata verilecek hisse senetleri oranı toplam nakit dışı teminatın yarısını, bu oranın içerisinde ise her bir payın oranı %20'yi (toplam nakit dışı teminatların %10'unu) aşamaz.** Hisse senedini nakit dışı teminat vermek istiyorsanız, bu hisselerin İMKB 30 endeksine dahil olması gerekmektedir.
- **Takasbank'a teminat yatırma ve çekme işlemleri belirli saatler arasında yapılabilmektedir. Saat 15:30'dan sonra nakit teminat çekme işlemi, 17:25'den sonra ise de nakit teminat yatırma işlemi yapılamamaktadır.**
- **Seans içerisinde her bir saatte bir geçici uzlaşma fiyatlarına göre Takasbank tarafından kar zarar hesaplamaları yapılarak geçici kar veya zararlar müşteri hesaplarına yansıtılmaktadır.** Geçici uzlaşma fiyatının hesaplanmasında iki kriter bulunmaktadır. Geçici uzlaşma fiyatının değişmesi için bir önceki geçici uzlaşma fiyatına göre %0.5'lik bir fiyat değişimi ya da herhangi bir fiyat üzerinden tek seferde 100 adetlik işlem geçmesi gerekmektedir
- **Gün içinde belirlenen saatlerde teminat çekme veya yatırma işlemi yapılabilmektedir.** Seans saatleri içinde saatte bir açıklanan geçici uzlaşma fiyatına göre hesaplanan karlar çekilememektedir. Zarar var ise zararlar düşüldükten sonra kalan teminat çekilebilmektedir.
- **Kesin kar/zararlar ise VİOP tarafından ilan edilen gün sonu uzlaşma fiyatına göre belirlenerek Takasbank'taki hesaplarınıza yansıtılmaktadır.** Kar/zarar hesaplaması Takasbank tarafından hergün gün sonunda yapılmaktadır. Bu işlem "hesapların güncellenmesi" olarak adlandırılmaktadır.
- **Gün sonunda hesapların güncellenmesinin ardından kar/zararlar hesaplardan aynı gün kesilir.**
- **Piyasaya girdiğiniz pasif emirleri istenildiği zaman iptal edebilirsiniz.** Seans arasında dahi emir iptali yapabilirsiniz.
- **VİOP'da tarihli emir ve iptal edilene kadar geçerli emir verebilirsiniz.**
- **VİOP'da şartlı emir verebilirsiniz. (Stop Loss veya Stop Gain emri).** Şartlı emirler, piyasada fiyatlar belli bir seviyeye geldiğinde aktif hale gelen emirlerdir. Şarta bağlı emirler girilirken aktivasyon fiyatı da girilir. Aktivasyon fiyatından işlem olduğunda girdiğiniz emir aktif hale gelmektedir.
- **Gerçekleşen işlemler en geç gün sonunda bildirilmektedir.** Bildirim, Türev Araçlar Alım Satım Teyit Formu'nun gün sonunda tarafınıza e-posta veya faks aracılığıyla gönderilmesiyle yapılmaktadır.
- **VİOP'da tüm sözleşmelerde, yayılma pozisyonunu (spread pozisyonu) oluşturan her bir işlem için başlangıç teminatının %50'si alınmaktadır.** Aynı sözleşmenin farklı vadelerinde birinde uzun diğerinde kısa pozisyon alınması halinde yayılma pozisyonu oluşmuş olur. Bu durumda, almış olduğunuz pozisyonlar için başlangıç teminatı ödemek yerine, yayılma pozisyonunu oluşturan iki pozisyonun herbiri için başlangıç teminatının yarısı ödenmektedir.

- Günsonunda hesapların güncellenmesinin ardından Takasbank nezdindeki hesabınızda bulunan teminatınız, toplam riskinizin altına düşmesi halinde teminat tamamlama çağrısı alırsınız. Bu çağrının ardından ertesi gün saat 15:00'a kadar teminat tamamlama yükümlülüğünü yerine getirmeniz gerekmektedir. Bu yükümlülüğü nakit yatırarak yerine getirebileceğiniz gibi pozisyon kapatılarak da yerine getirebilirsiniz.
- Eğer nakit dışı teminat olarak döviz vermek istiyorsanız, bu nakit dışı teminatın transferi için swift ücreti alınmaktadır. Döviz teminatı yatırma ve çekme işlemi saat 12:00'a kadar aynı gün valörlü, saat 12:00'dan sonra ertesi iş günü valörlü yapılmaktadır.

Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Teminatlandırma

- Bir vadeli işlem sözleşmesinde pozisyon alabilmek için takas merkezine yatırılması gereken teminata "**Başlangıç Teminatı**" denir. Her bir sözleşme ya da sözleşme tipi için gerekli olan başlangıç teminatı ilgili sözleşmelerde belirtilir.

Örnek: Endeks 30 sözleşmesinde 1 adet Kısa veya Uzun pozisyon almadan önce Takasbank nezdindeki hesabınıza Takasbank tarafından belirlenen başlangıç teminatını yatırmanız gerekmektedir.

- **Sürdürme Teminatı:** VİOP'ta gün içi %125 sürdürme seviyesi uygulanır. Gün içinde alınabilecek pozisyonun ihtiva ettiği risk, Takasbank hesabınızda bulunan teminatınızın azami %25 üzerine çıkabilir. **VİOP'da gün sonlarında sürdürme seviyesi uygulanmaz.**
- **Teminat Tamamlama Çağrısı:** Takas merkezindeki hesapta bulundurulmuş toplam teminat, toplam riskinizin altına düşerse Takasbank tarafından pozisyon taşıyan yatırımcıya, teminat miktarının başlangıç teminatı seviyesine tamamlanması için talepte bulunulur. Bu talep "**Teminat Tamamlama Çağrısı**" olarak adlandırılır.
- Seans kapanışından 10 dakika sonra vadeli işlem sözleşmelerinin "gün sonu uzlaşma fiyatları" VİOP tarafından ilan edilir ve tüm kar/zarar hesaplamaları bu fiyatlara göre takas merkezi tarafından hesaplanarak müşteri hesaplarına yansıtılmaktadır. Oyak Yatırım da takas merkezi tarafından teminat tamamlama çağrısı alan müşterilere bildirimde bulunarak, teminatlarını ertesi gün (T+1) saat 15:00'a kadar başlangıç teminat seviyesine kadar tamamlamalarını istemektedir. Teminat tamamlama yükümlülüğünün takas süresi içinde (ertesi gün saat 15:00'e kadar) yerine getirilmediği durumda herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın müşteri temerrüde düşer ve teminat tamamlama yükümlülüğü re'sen pozisyon kapatılarak yerine getirilir.
- **Spread (Fark, Yayılma) Teminatı:** Aynı sözleşmenin farklı vadelerinin birinde uzun diğerinde kısa pozisyon alınması karşılığı yatırılan teminata "Yayılma Teminatı" denir. Yayılma teminatı olarak VİOP'da tüm sözleşmeler için yayılma pozisyonunu oluşturan her pozisyon için başlangıç teminatının %50'si alınmaktadır.

VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI'NDA İŞLEM GÖREN BAZI SÖZLEŞMELERİN ÖZELLİKLERİ

	İMKB 30 ENDEKS	USDTRY	ALTIN TL gram
Sözleşme Büyüklüğü	İMKB-30 ulusal hisse senedi fiyat endeksinin 1.000'e bölünmesinden sonra 100 TL ile çarpılması sonucu bulunan değer (İMKB-30 Endeksi /1.000)x100 TL (örn. 110.000 x 100 x 1 adet = 11.000 TL)	1.000 ABD Doları Örnek: 3,3750 x 1.000 x 1 adet = 3.750 TL gibi	1 gram Saf altın Örnek: 140 x 1 adet = 140 TL gibi.
Kotasyon Şekli	İMKB-30 Endeksi'nin 1.000'e bölünmüş değeri virgülden sonra üç basamak halinde kote edilir (örn. 110,525 veya 110,550).	1 ABD Doları'nın Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra dört basamak halinde kote edilir (örn. 3,4155 TL veya 3,4156 TL).	1 gram altının Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra iki basamak halinde kote edilir (örn. 145,68 TL veya 145,69 TL).
Günlük Fiyat Hareket Sınırı	Baz fiyatın % ± 15 'idir.	Baz fiyatın % ± 10 'udur.	Baz fiyatın % ± 10 'udur.
Minimum Fiyat Adımı	0,025 (25 endeks puanı)	0,0001	0,005
Vade Ayları	Aynı anda Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık aylarından en yakın üç tanesine ait sözleşmeler ile her zaman Aralık vadeli sözleşme işlem görür.	Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık (Aynı anda içinde bulunulan aya en yakın üç vade ayına ait sözleşmeler işlem görür. Bu üç vade ayından biri Aralık ayı değilse, Aralık vade ayı ayrıca işleme açılır.)	Aynı anda Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık aylarından en yakın üç tanesine ait sözleşmeler işlem görür.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü	Her vade ayının son iş günü	Her vade ayının son iş günü
Sözleşmenin Vadesi	Her vade ayının son iş günü	Her vade ayının son iş günü	Her vade ayının son iş günü
Gün Sonu Uzlaşma Fiyatı	Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktarlarına göre ağırlıklı fiyatlarının ortalaması günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin ağırlıklı fiyatlarının ortalaması alınır.	Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktarlarına göre ağırlıklı fiyatlarının ortalaması günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin ağırlıklı fiyatlarının ortalaması alınır.	Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktarlarına göre ağırlıklı fiyatlarının ortalaması günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin ağırlıklı fiyatlarının ortalaması alınır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Son işlem gününde, VİOP-İMKB 30 vadeli işlem sözleşmesinde vade sonu uzlaşma fiyatı İMKB sürekli müzayede hesaplama periyodu (sürekli müzayedenin son 30 dakikası) ile kapanış seansı emir toplama süresine göre ağırlıklandırma metodu ile hesaplanır. Vade sonu uzlaşma fiyatı hesaplanması sürecinde teknik nedenlerle İMKB-30 ulusal hisse senedi endeks değerlerinin hesaplanmasında ve/veya Borsa tarafından alınmasında bir kesinti veya aksama olması durumunda alınan mevcut veriler baz alınarak vade sonu uzlaşma fiyatı hesaplanır. Vade sonu uzlaşma fiyatı olarak hesaplanan değer en yakın fiyat adımına yuvarlanır.	TCMB'nin son işlem günü saat 15:30 itibarıyla açıklayacağı gösterge niteliğindeki ABD Doları alış ve satış kurları ortalaması	Son işlem gününde Londra'da öğleden sonra yapılan altın sabitleme seansında oluşan altının Dolar/ons fiyatının Merkez Bankasının saat 15:30'da açıklayacağı ABD Doları satış kuru kullanılarak TL/gram'a çevrilmesi ile bulunan değer vade sonu uzlaşma fiyatı olarak kullanılır. Son işlem gününde resmi tatil veya başka bir nedenle fiyat açıklanmaması halinde, uluslararası spot piyasalarda Türkiye saati ile saat 17:00'de oluşan Dolar/ons altın alış ve satış fiyatının ortalaması baz alınır. Ons ağırlık birimi 31,1035'e bölünerek grama çevrilir.

Örnek - Döviz

Siz bir ihracatçısınız ve sattığınız malın karşılığı olan 1 milyon ABD Doları'nı 3 ay sonra tahsil edeceksiniz. Bu dönem zarfında kurdaki olası bir düşüş firmanız için ciddi bir risk unsuru olarak karşınıza çıkmaktadır

Firmanızı döviz vadeli işlem sözleşmelerini kullanarak gelecekte kurların düşme riskine karşı koruyabilirsiniz.

Riskten Korunma Stratejiniz

Gelecekteki olası düşüslere karşı korunma sağlamak için vadeli piyasada

"KISA POZİSYON"

almanız, yani

"SATIŞ İŞLEMİ"

yapmanız gerekmektedir.

Amaç piyasadaki fiyat değişimlerinden yarar sağlamak değil, sadece gelecekteki olası olumsuz fiyat değişimlerinden zarar görmemek ise vadeli piyasada **"Korunma Amaçlı"** bir işlem yapabilirsiniz.

VİOP'ta işlem gören USD'ye dayalı döviz vadeli işlem sözleşmelerini kullanarak gelecekteki bir tarih için dolar kurunu şimdiden sabitleyerek mevcut dolar pozisyonunuzu düşüslere karşı koruyabilirsiniz.

01.04.2017 tarihinde			
		USDTRY Spot Fiyat	3,7000 TL
Haziran	2017	F_USDTRY0617	3,8500 TL
Korunmak İstediğiniz Tutar			1.000.000\$
VİOP "Dolar" Sözleşme Büyüklüğü			1.000\$
VİOP "Dolar" Başlangıç Teminatı			200 TL

● Kaç sözleşme satarak basit bir korunma sağlayabilirsiniz ?

Korunmak istenen tutar 1.000.000 USD olduğuna göre,

Korunmak istenen tutar / Sözleşme büyüklüğü

$1.000.000\$ / 1.000\$ = 1.000$ adet sözleşme satmanız gereklidir.

● Bu işlemi yapabilmek için ne kadarlık bir başlangıç teminatı yatırmalısınız?

$1.000 \text{ adet} \times 200 \text{ TL} = 200.000 \text{ TL}$

1.000 adet sözleşme satarak aslında ne kadarlık bir pozisyon almış olursunuz ?

$F_USDTRY0617 = 3,8500 \text{ TL}$ (1.000 adet kısa pozisyonu aldığınız fiyat)

Pozisyon sayısı x vadeli fiyat x sözleşme büyüklüğü

$= 1.000 \times 3,8500\text{TL} \times 1.000 = 3.850.000 \text{ TL}$

Yatırım maliyetiniz 200.000 TL, almış olduğunuz pozisyon tutarı 3.850.000 TL (1.000.000\$)

● Aşağıdaki fiyatlara göre vadeli ve spot piyasadaki karınız veya zararınız nedir?

15.05.2017 tarihinde USD spot ve vadeli fiyatlar			
		USDTRY Spot Fiyat	3,6000 TL
Haziran	2017	F_USDTRY0617	3,7250 TL

Kısa pozisyonda olduğunuzdan ve Haziran vadeli dolar sözleşmesinin fiyatı pozisyon aldığınız fiyatın altında olduğu için vadeli piyasadaki pozisyonunuzdan kar elde edeceksiniz.

Vadeli Piyasa Kar = (Vadeli Fiyat1 – Vadeli Fiyat2) x Pozisyon Sayısı x Sözleşme Büyüklüğü

Vadeli tuttuğunuz pozisyonun karı = $(3,8500 - 3,7250) \times 1.000 \times 1.000 = 125.000 \text{ TL}$ kar

Görüldüğü üzere vadeli piyasada fiyatlar %3.3 (3,8500/3,7250) değişmesine rağmen, siz %62.5'lik bir getiri sağladınız. (Yatırdığınız 200.000 TL başlangıç teminatı ile 125.000 TL kar elde ettiniz.)

Spot piyasada ise dolar fiyatları düştüğü için yaptığınız 1.000.000 USD'lik ihracatan TL olarak zarar edeceksiniz.

Spot piyasa zararı = $(3,6000 - 3,7000) \times 1.000.000\$ = - 100.000 \text{ TL}$ zarar

Sonuç olarak; vadeli piyasada işlem yaparak kurdaki düşüğe karşı korunma sağlayarak spot kurdaki düşüşten dolayı oluşan zarar telafi edilmiş oldu.

Örnek - Döviz

Siz bir ithalacıysınız ve 3 ay içinde 1.000.00\$'lık bir ithalat yapacaksınız. Bu dönem zafında kurların yükselmesi firmanız için ciddi bir risk unsuru olarak karşınıza çıkmaktadır.

Firmanızı döviz vadeli işlem sözleşmelerini kullanarak gelecekte kurların yükselme riskine karşı koruyabilirsiniz.

Riskten Korunma Stratejiniz
Gelecekteki olası yükselişlere karşı korunma sağlamak için vadeli piyasada **"UZUN POZİSYON"** almanız, yani **"ALİŞ İŞLEMİ"** yapmanız gerekmektedir.

Amaç piyasadaki fiyat değişimlerinden yarar sağlamak değil, sadece gelecekteki olası olumsuz fiyat değişimlerinden zarar görmemek ise vadeli piyasada "Korunma Amaçlı" bir işlem yapmanız gerekmektedir.

VİOP'ta işlem gören USD'ye dayalı döviz vadeli işlem sözleşmelerini kullanarak gelecekteki bir tarih için dolar kurunu şimdiden sabitleyerek olası yükselişlere karşı korunabilirsiniz.

01.04.2017 tarihinde			
		USDTRY Spot Fiyat	3,7000 TL
Haziran	2017	F_USDTRY0617	3,8600 TL
Korunmak İstedığınız Tutar			1.000.000\$
VİOP "Dolar" Sözleşme Büyüklüğü			1.000\$
VİOP "Dolar" Başlangıç Teminatı			200 TL

● Kaç sözleşme olarak basit bir korunma sağlayabilirsiniz?

Korunmak istenen tutar 1.000.000 USD olduğuna göre,
Korunmak istenen tutar / Sözleşme büyüklüğü
1.000.000\$ / 1.000\$ = 1.000 adet sözleşme almanız gereklidir.

● Bu işlemi yapabilmek için ne kadarlık bir başlangıç teminatı yatırmalısınız?

1.000 adet x 200 TL = 200.000 TL

1.000 adet sözleşme olarak aslında ne kadarlık bir pozisyon almış olursunuz ?

F_USDTRY0617 = 3,8600 TL (1.000 adet Uzun pozisyonu aldığınız fiyat)

Pozisyon sayısı x vadeli fiyat x sözleşme büyüklüğü

= 1.000 x 3,8600 TL x 1.000 = 3.860.000 TL

Yatırım maliyetiniz 200.000 TL, almış olduğunuz pozisyon tutarı 3.860.000 TL (1.000.000\$)

● Aşağıdaki fiyatlara göre vadeli ve spot piyasadaki karınız veya zararınız nedir?

15.05.2017 tarihinde USDTRY spot ve vadeli fiyatlar			
		USDTRY Spot Fiyat	3,8500 TL
Haziran	2017	F_USDTRY0617	3,9500 TL

Mayıs ayı içinde kurlarda ani bir yükseliş yaşanmıştır. Siz uzun pozisyonda olduğunuzdan ve Haziran vadeli sözleşmesinin fiyatı pozisyon aldığınız fiyattan üstünde olduğu için vadeli pozisyonunuzdan kar elde edeceksiniz.

Vadeli Piyasa Kar = (Vadeli Fiyat1 – Vadeli Fiyat2) x Pozisyon Sayısı x Sözleşme Büyüklüğü

Vadeli tuttuğunuz pozisyonun karı = (3,9500 – 3,8600) x 1.000 x 1.000 = 90.000 TL kar

Görüldüğü üzere vadeli piyasada fiyatlar %2.3 değişmesine rağmen, siz %45'lik bir getiri sağladınız. (Yatırdığınız 200.000 TL başlangıç teminatı ile 90.000 TL kar elde ettiniz)

Spot piyasada ise dolar fiyatları yükseldiği için zarar edeceksiniz.

Spot piyasa zararı = (3,7000 – 3,8500) x 1.000.000\$ = 150.000 TL zarar

Sonuç olarak; vadeli piyasada işlem yaparak kurdaki yükselişe karşı korunma sağlayarak spot kurdaki yükselişten dolayı oluşan zarar telafi edilmiş oldu.

Örnek - Endeks 1

250.000 TL tutarında bir hisse senedi portföyüne sahipsiniz ve fiyatların gelecekte düşmesinden endişe ediyorsunuz. Amacınız ise portföyünüzü endeks vadeli işlem sözleşmelerini kullanarak gelecekte endeksin düşme riskine karşı korumak.

Riskten Korunma Stratejiniz

Gelecekteki olası düşüslere karşı korunma sağlamak için vadeli piyasada **"KISA POZİSYON"** almanız, yani **"SATIŞ İŞLEMİ"** yapmanız gerekmektedir

Amaç piyasadaki fiyat değişimlerinden yarar sağlamak değil, sadece gelecekteki olası olumsuz fiyat değişimlerinden zarar görmemek ise vadeli piyasada **"Korunma Amaçlı"** bir işlem yapmanız gerekmektedir.

VİOP'ta işlem gören İMKB 30 endeks vadeli işlem sözleşmelerini kullanarak gelecekteki bir tarih için endeksi şimdiden sabitleyerek mevcut portföyünüzü düşüslere karşı koruyabilirsiniz.

01.04.2017 tarihinde			
İMKB 30 Endeks Spot Değeri			110,000
Nisan	2017	F_XU0300417	110,500
Spot Portföy Büyüklüğü			250.000 TL
VİOP "İMKB 30" Sözleşme Büyüklüğü			İMKB30 Endeksi/1.000x100
Sözleşme Çarpanı			100 TL
VİOP "İMKB 30" Başlangıç Teminatı			815 TL

VİOP'da aynı anda üç değişik vadeye sahip sözleşme işlem görür. Öncelikle, siz korunmanın süresine bağlı olarak hangi vadede işlem yapacağınıza karar vermelisiniz.

Kaç adet sözleşme satmanız gerekmektedir? (Kaç adet Kısa pozisyon almanız gerekmektedir)

Alınmak istenen pozisyon tutarı / Sözleşme Büyüklüğü = 250.000 TL / (110,500 x 100) = 22,6= VİOP'da sözleşmeler bölünemediği için 22 adet sözleşme satmanız gereklidir.

● **Bu işlemi yapabilmek için ne kadarlık bir başlangıç teminatı yatırmalısınız?**

Pozisyon sayısı x başlangıç teminatı = 22 adet x 815 TL = 17.930 TL

● **Vadeli piyasada ne kadarlık bir pozisyon tutmuş olursunuz ?**

İMKB 30 Nisan 2017 Vadeli Fiyat = 110,500 (işlem yaptığınız fiyat)

Pozisyon Sayısı x İşlem Yaptığınız Vadeli Fiyat x Sözleşme Çarpanı

= 22 x 110,500 x 100 TL= 243.100 TL

17.930 TL başlangıç teminatı yatırarak vadeli piyasada 243.100 TL büyüklüğünde bir pozisyon almış olmaktadır.

● **Aşağıdaki fiyatlara göre vadeli piyasada elde ettiğiniz kar veya zarar nedir ?**

15.04.2017 tarihinde fiyatlar			
İMKB 30 Endeks Spot Değeri			99,750
Nisan	2017	F_XU0300417	100,000

Öngörünüz doğru çıkmış ve vadeli fiyat 100,000 seviyesine gerilemiştir.

Kısa pozisyonda olduğunuzdan ve Nisan vadeli endeks sözleşmesinin fiyatı pozisyon aldığınız fiyatın altında olduğu için vadeli piyasada almış olduğunuz pozisyondan kar elde edeceksiniz.

Vadeli Piyasa Kar = (Vadeli Fiyat1 – Vadeli Fiyat2) x Pozisyon Sayısı x Sözleşme Çarpanı

Vadeli Piyasa Kar = (110,500 – 100,000) x 22 x 100 = 23.100 TL kar

Görüldüğü üzere vadeli piyasada fiyatlar %9.5 düşmesine rağmen siz %128.8 'lik bir getiri sağladınız. (Yatırdığınız 17.930 TL başlangıç teminatı ile 23.100 TL kar)

Örnek - Endeks 2

250.000 TL'lik birikiminizi VİOP-İMKB 30 vadeli endeks sözleşmelerinde değerlendirmek istiyorsunuz. Nisan ayı içinde endeksin yükseleceğini beklemektesiniz.

Stratejiniz

Gelecekte fiyatlarda yükseliş bekliyorsanız

"UZUN POZİSYON"

almanız, yani

"ALİŞ İŞLEMİ"

Yapmanız gerekmektedir.

Amacınız, beklentileriniz doğrultusunda vadeli piyasadaki fiyat değişimlerinden kar sağlamak ise, yatırım amaçlı bir işlem yapmanız gerekmektedir.

Endeksin düşeceğini düşünen bir yatırımcı endeks vadeli işlem sözleşmesinde kısa pozisyon alır; yükseleceğini düşünen yatırımcı ise endeks vadeli işlem sözleşmesinde uzun pozisyon alır.

01.04.2017 tarihinde

İMKB 30 Endeks Spot Değeri			110,000
Nisan	2017	F_XU0300417	110,500
Spot Portföy Büyüklüğü			250.000 TL
VİOP "İMKB 30" Sözleşme Büyüklüğü			İMKB30 Endeksi/1.000x100
Sözleşme Çarpanı			100 TL
VİOP "İMKB 30" Başlangıç Teminatı			815 TL

● Kaç sözleşme almanız gerekmektedir? (Kaç adet Uzun pozisyon almanız gerekmektedir)

Alınmak istenen pozisyon tutarı / Sözleşme Büyüklüğü = 250.000 TL / (110,500 x 100) = 22,6 = VİOP'da sözleşmeler bölünemediği için 22 adet sözleşme almanız gereklidir.

● Bu işlemi yapabilmek için ne kadarlık bir başlangıç teminatı yatırmalısınız?

Pozisyon Sayısı x Başlangıç Teminatı = 22 adet x 815 TL = 17.930 TL

● Vadeli piyasada ne kadarlık bir pozisyon almış olursunuz?

İMKB 30 Nisan 2017 Vadeli Fiyat = 110,500 TL (işlem yaptığınız fiyat)

Pozisyon Sayısı x İşlem Yaptığınız Vadeli Fiyat x Sözleşme Çarpanı = 22 x 110,500 x 100 TL = 243.100 TL

17.930 TL başlangıç teminatı yatırarak vadeli piyasada 243.100 TL büyüklüğünde bir pozisyon almış olmaktadır.

● Aşağıdaki fiyatlara göre vade sonunda bu işlemde elde ettiğiniz kar veya zarar nedir

Vade Sonu Fiyatı			
İMKB 30 Endeks Spot Değeri			120,000
Nisan	2017	F_XU0300417	66,000

Öngörünüz doğru çıkmış ve vadeli fiyat 120,000

seviyesine yükselmiştir.

Uzun pozisyonda olduğunuzdan ve Nisan vadeli endeks sözleşmesinin fiyatı pozisyon aldığınız fiyatın üstünde olduğu için vadeli piyasada almış olduğunuz pozisyondan kar elde edeceksiniz.

Vadeli Piyasa Kar = (Vadeli Fiyat2 – Vadeli Fiyat1) x Pozisyon Sayısı x Sözleşme Çarpanı

Vadeli Piyasa Kar = (120,00 – 110,500) x 22 x 100 = 20.900 TL kar

Görüldüğü üzere vadeli piyasada fiyatlar %8.6 yükselmesine rağmen siz %116.5 'lik bir getiri sağladınız. (Yatırdığınız 17.930 TL başlangıç teminatı ile 20.900 TL kar)